

רשומות

הצעות חוק

21 במרס 1978

1334

י"ב באדר ב' תשל"ח

עמוד

142	חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 10), תשל"ח-1978 .
147	חוק העונשין (תיקון מס' 4), תשל"ח-1978 .
148	חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה (תיקון מס' 2), תשל"ח-1978 .
148	חוק יום הזכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא הגנה לישראל (תיקון), תשל"ח-1978 .

חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 10), תשל"ח-1978

1. בסעיף 1 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב] (להלן – החוק העיקרי) –

(1) במקום הגדרת "נכה" יבוא:

"נכה" – חייל משוחרר או חייל בשירות קבע, שלקה בנכות;

(2) אחרי הגדרת "שירות צבאי" יבוא:

"שירות קבע" – שירות צבאי על פי התחייבות לשירות קבע;

(3) במקום הגדרת "השכר הקובע" יבוא:

"השכר הקובע" – לגבי נכה שיש לו בן משפחה שהוא ילד – 94% מסך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שדרגת משכורתו היא י"ג של הדירוג האחיד ושאינ משתלמת לו תוספת למשכורתו בזכות בן משפחה, ולגבי נכה שאין לו בן משפחה שהוא ילד – 81% מסך כל המשכורת כאמור.

2. בסעיף 6 (ג) לחוק העיקרי, במקום הגדרת "הדרגה הקובעת" יבוא:

"הדרגה הקובעת" – לגבי נכה שיש לו בן משפחה שהוא ילד – סך כל המשכורת המשתלמת אותה שעה לעובד המדינה שדרגת משכורתו היא י"א של הדירוג האחיד ושאינ משתלמת לו תוספת שכר בזכות בן משפחה, ולגבי נכה שאין לו בן משפחה שהוא ילד – 93% מסך כל המשכורת כאמור.

דברי הסבר

1. לפי סעיף 1 לחוק העיקרי, "נכה" הוא חייל משוחרר שלקה בנכות, וחייל משוחרר הוא אדם ששירת בשירות צבאי ושוחרר מהשירות. יוצא, איפוא, כי זכויות על פי החוק הקיים מוענקות לנכה רק לאחר שחרורו משירותו הצבאי, ואילו חייל המשרת בשירות קבע, אם נפגע בזמן שירותו ועקב שירותו זה, איננו זכאי לטובות הנאה על פי החוק כל עוד הוא ממשיך בשירותו.

מוצע, איפוא, להחיל את החוק גם על חיילים המשרת בשירות קבע, שלקו בנכות בזמן שירותם ועקב שירותם בשירות קבע, אף אם לא שוחררו משירות זה, ולמטרה זו – לתקן את ההגדרה של "נכה".

2. ההגדרה המוצעת של "שירות קבע" זהה להגדרה שבחוק שירות הקבע בצה"ל (גימלאות), תשי"ד-1954.

3. לפי סעיף 5 לחוק העיקרי, נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% זכאי לתגמולים חדשיים בשיעור של אחוז אחד משכרו הקובע לכל אחוז שבדרגת נכותו.

מוצע להצמיד את השכר הקובע לסך המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שהוא רווק ודרגת משכורתו היא י"ג של הדירוג האחיד, כך:

(א) 94% מהמשכורת האמורה – לגבי נכה נשוי שיש לו ילד אחד או יותר;

(ב) 81% מהמשכורת האמורה – לגבי נכה שהוא רווק או נשוי שאין לו ילד.

2. לפי סעיף 6 לחוק העיקרי זכאי נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% והוא מחוסר פרנסה לתגמול חוסר פרנסה.

1. ס"ח תשי"ט, עמ' 276; תשכ"א, עמ' 156; תשכ"ה, עמ' 6, עמ' 292; תשכ"ז, עמ' 139; תשכ"ח, עמ' 168; תשל"א, עמ' 125; תשל"ב, עמ' 139; תשל"ג, עמ' 245; תשל"ד, עמ' 91.
2. ס"ח תשי"ט, עמ' 162.

3. בסעיף 7 לחוק העיקרי –

תיקון סעיף 7

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נצרך, ישולמו לו, במקום התגמולים האמורים בסעיפים 5 ו-6, אם יש לו בן משפחה שהוא ילד – 97% מסך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד המדינה שדרגת משכורתו היא י”ז של הדירוג האחד ושאר משתלמת לו תוספת למשכורתו בזכות בן משפחה, ואם אין לו בן משפחה שהוא ילד – 93% מסך כל המשכורת כאמור.”;

(2) סעיף קטן (ד) – בטל.

4. במקום סעיף 7א לחוק העיקרי יבוא:

ההלפת סעיף 7א

7א. (א) לנכה המקבל תגמולים לפי סעיף 5, למעט נכה המקבל תוספת תגמולים לפי סעיף 7ב, תשולם, מיום הגיעו לגיל 65 בגבר או לגיל 60 באשה, תוספת של 10% מתגמוליו.

יזכים שהגיעו לגיל פרישה

(ב) לנכה ששולמו לו, לפני הגיעו לגיל 65 בגבר או לגיל 60 באשה, תגמולים לפי סעיף 6, ישולמו, מיום הגיעו לגיל כאמור, 70% מתגמולים אלה.”

דברי הסבר

מוצע להצמיד את תגמולו המיוחד של נכה בעל דרגת נכות של 50% ומעלה שהוא נצרך למשכורתו של עובד המדינה שהוא רווק ודרגת משכורתו היא י”ז של הדירוג האחד, כך –

(א) 97% מהמשכורת האמורה – אם הנכה הוא נשוי ויש לו ילד אחד או יותר;

(ב) 93% מהמשכורת האמורה – אם הנכה הוא רווק או נשוי שאין לו ילד.

סעיף 4 סעיף 6 לחוק העיקרי קובע לאמור:

6. (א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% והוא מחוסר פרנסה, ישולם לו, כל עוד הוא מחוסר פרנסה, תגמול חוסר פרנסה בשיעור המפורט בסעיף קטן (א), במקום התגמולים לפי סעיף 5.

(ב) ינכה מחוסר פרנסה – נכה שנתמלאו בו שני אלה:

- (1) אין לו הכנסה מכל מקור שהוא חוץ מתגמולים לפי חוק זה או שהכנסתו אחרי ניכוי תגמולים אלה פחותה ממחצית שכרו הקובע;
- (2) הוכיח לקצין תגמולים, לפי כללים שייקבעו בתקנות, כי עשה את כל אשר ביכולתו כדי לקבל הכנסה או להגדילה עד מחצית השכר הקובע.

הדרגה הקובעת של השכר, המהווה בסיס להישוב סכומי התגמולים לנכים מחוסרי פרנסה, היא סך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שדרגת משכורתו היא ט’ של הדירוג האחד והרכב משפחתו הוא כהרכב משפחתו של הנכה.

מוצע להצמיד את הדרגה הקובעת לסך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שהוא רווק ודרגת משכורתו היא י”א של הדירוג האחד, כך:

(א) 100% מהמשכורת האמורה – לגבי נכה נשוי שיש לו ילד אחד או יותר;

(ב) 93% מהמשכורת האמורה – לגבי נכה רווק או נשוי שאין לו ילד.

סעיף 3 לפי סעיף 7 לחוק העיקרי ניתנים תגמולים מיוחדים לנכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נצרך, במקום התגמולים הרגילים ותגמול למחוסר פרנסה.

תגמולים מיוחדים אלה הם בשיעור סך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד מדינה שדרגת משכורתו היא ט”ו של הדירוג האחד ושהרכב משפחתו הוא כהרכב משפחתו של הנכה.

יצויר, לפי הגדרתו בסעיף 1 לחוק הקיים, הוא אדם שאינו מסוגל להשתכר למחייתו ואין לו הכנסה מספקת לשם כך.

77. נכה בעל דרגת נכות מיוחדת שנקבעה לפי כללים שפורטו בתקנות, יישולמו לו כל עוד הוא בעל דרגת נכות כאמור –

“נכים בעלי דרגת נכות מיוחדת”

(1) 30% מהתגמולים כאמור בסעיף 5, בנוסף לתגמולים כאמור בסעיף 7 – אם היה נצרך ברציפות במשך תקופה של 10 שנים לפחות וכל עוד הוא נצרך;

(2) תוספת של 30% מהתגמולים המגיעים לו לפי סעיף 5 – אם אינו נצרך.”

דברי הסבר

בעל דרגת נכות מיוחדת הוא נכה בעל דרגת נכות של 100% בגלל אחת מאלה:

- (1) שיתוק מלא בשתי הגפיים התחתונות;
- (2) שיתוק מלא בחצי גוף;
- (3) קטיעת שתי גפיים תחתונות;
- (4) קטיעת שתי גפיים עליונות;
- (5) עיוורון מלא או מעשי בשתי עיניים;
- (6) נכות כתוצאה מכוויות קשות.

מוצע להבהיר כי קיימת הבחנה בין זכות נכה כאמור שהוא נצרך לבין זכות נכה כאמור שאינו נצרך, וכן כי התוספת של 30% תחושב על בסיס התגמול המשתלם לפי סעיף 5 לחוק.

כל נכה נצרך שדרגת נכותו היא 50% או יותר זכאי – במקום התגמולים הרגילים המחושבים לפי סעיף 5 לחוק בשיעור של אחוז אחד מהשכר הקובע לכל אחוז שבדרגת נכותו ובמקום התגמולים המגיעים למחוסר פרנסה לפי סעיף 6 לחוק – לאחוז מסוים מסך המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד המדינה בדרגה י"ז של הדירוג האחד.

נכה בעל דרגת נכות מיוחדת כמתואר לעיל, ונצ" רכותו קיימת כבר 10 שנים רצופות, מוצע להעניק לו, בנוסף לתגמול המחושב באחוזים ממשכורת בדרגה י"ז של עובד המדינה – 30% מהתגמולים הרגילים המשתלמים כאמור לפי סעיף 5 לחוק.

נכה בעל דרגת נכות מיוחדת, שאינו נצרך, כלומר נכה ששוקם מבחינה כלכלית, או שלא היה זקוק לשיקום, זכאי לתגמולים רגילים בשיעור 130%.

תגמוליו יחושבו על כן לפי אחוז אחד לשכרו הקובע לכל אחוז שבדרגת נכותו כאמור בסעיף 5 לחוק, בתוספת של 30% מהם.

(3) “תגמול חוסר פרנסה” –

- (1) לנכה שדרגת נכותו מ"10 עד 18% – 55% מהדרגה הקובעת;
- (2) לנכה שדרגת נכותו מ"19 עד 39% – 77% מהדרגה הקובעת;
- (3) לנכה שדרגת נכותו מ"40 עד 100% – 100% מהדרגה הקובעת;

“הדרגה הקובעת” – סך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד מדינה שדרגת משכורתו היא ט' של הדרגה/רוג/האחד והרכב משפחתו הוא כהרכב משפחתו של הנכה.”

לפי סעיף 7 לחוק העיקרי נכה המקבל תגמול לפי סעיף 6, שהוא תגמול המשתלם למחוסר פרנסה, זכאי בהגיעו לגיל פרישה – 65 שנה בגבר ו-60 שנה באשה – לתגמולים לפי סעיף 5, המשתלמים בשיעור של אחוז אחד משכרו הקובע של הנכה לכל אחוז שבדרגת נכותו בתוספת של 10% מתגמוליו אלה.

השכר הקובע מחושב לפי משכורת המשתלמת לעובד בד המדינה בדרגה י"ז של הדירוג האחד.

עם סגור הנכים שחל עליהם סעיף 6 נמנים נכים מחוסרי פרנסה שלא הצליחו להיקלט במקום עבודה קבוע ושאינן להם מקור הכנסה אחר, והכנסתם כולה או רובה באה להם מהתגמולים.

שיעור הפנסיה המקסימלי של עובד אינו עולה בשום מקרה, הן לפי חוקי הפנסיה למיניהם הן לפי תקנות קר"גות הפנסיה, על 70% מהמשכורת שהיתה לו ערב פרישתו. מוצע איפוא להעמיד את שיעור התגמול המגיע בגיל פרישה לנכה כאמור בסעיף 6 חל עליו על 70% מהתגמול שהיה זכאי לו לפני הגיעו לגיל פרישה.

לפי תקנה 5 לתקנות הנכים (כללים לקביעת דרגת נכות מיוחדת), תשכ"ו-1965, נכה

- 12א. (א) התובע וקצין התגמולים רשאים לערער על החלטת ועדה רפואית עליונה לפני בית המשפט המחוזי, אך אין לערער אלא בנקודה משפטית בלבד.
- (ב) בית המשפט הדין בערעור רשאי לאשר את החלטת הועדה הרפואית העליונה, לבטלה, לשנותה או להחזירה לועדה.
- (ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את המועד להגשת הערר עור לפי סעיף קטן (א), את אופן הגשתו ואת סדרי הדין בו.

7. בסעיף 18 לחוק העיקרי, סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יסומנו כסדרם (ד) ו-(ה) ולפניהם יבוא:

- "(ב) מי שהגיש תביעה בהיותו בשירות קבע, ישולמו התגמולים המגיעים לו –
- (1) אם העילה לתביעה היתה חבלה – מיום שבו אירעה החבלה, ובלבד שאם הגיש תביעתו אחרי שעברה שנה מאותו יום ישולמו התגמולים משנה אחת לפני יום ההגשה;
- (2) בכל מקרה אחר – מיום הגשת התביעה, זולת אם קבעה לכך הועדה הרפואית תאריך מאוחר יותר.
- (ג) תגמולים המגיעים לזכאי לפי סעיף 20א (ב) ישולמו מהיום שבו נולדה העילה לתשלומם, אם הגיש תביעה תוך שנה מאותו יום, ובכל מקרה אחר – מיום הגשת התביעה."

8. בסעיף 20א לחוק העיקרי –

- (1) האמור בו יסומן (א), והמלים "בגלל המקרה שגרם לנכותו של הנפטר" – יימחקו;

דברי הסבר

מוצע כי לגבי אדם המניש את תביעתו בהיותו בשירות קבע, ישולמו לו התגמולים מיום שבו אירעה לו החבלה, אם הגיש את תביעתו תוך שנה אחת מאותו יום, אולם אם הגיש את תביעתו במועד מאוחר יותר – משנה אחת לפני יום ההגשה.

לפי סעיף 20א לחוק העיקרי, אם נפטר נכה שהיה זכאי לתגמולים ערב פטירתו, ולפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"ז-1950, אין משלמים אחריו תגמולים בגלל המקרה שגרם לנכותו של הנפטר, יוסיפו לשלם את התגמול שהיה משתלם ערב פטירתו של הנכה, במשך 36 חודש מסוף החודש שבו אירעה הפטירה, לידי בן המשפחה שהורה עליו הנכה לפי סעיף 39א לענין תשלום יתרת התגמולים המגיעים לנכה שנפטר, ובאין הוראה – לידי בן זוג, ובאין בן זוג, לידי בן המשפחה שהורה עליו קצין התגמולים.

מוצע כי בן זוג של נכה נצרך שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50%, ושנפטר ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל

לפי החוק העיקרי נקבעת דרגת נכותו של נכה בידי ועדה רפואית וניתן לערער על קביעתה לפני ועדה רפואית עליונה.

מוצע לאפשר לנכה ולקצין התגמולים לערער בנקודה משפטית על החלטת הועדה הרפואית העליונה לפני בית המשפט המחוזי. גם החלטת ועדה רפואית לעררים לפי חוק הביטוח הלאומי ניתנת לערעור, לפני בית הדין הארצי לעבודה.

סעיף 18 לחוק העיקרי דן בשאלה מאימתי משלמים תגמולים, והוא קובע בסעיף קטן (א) את הכלל כי תגמולים המגיעים לנכה ישולמו מיום שחרורו של הנכה משירותו הצבאי, שבזמנו אירע המקרה שגרם לנכותו – אם הגיש תביעה לתשלומים אלה תוך שנה אחת מיום שחרורו, ובכל מקרה אחר – מיום הגשת התביעה, זולת אם קבעה לכך הועדה הרפואית תאריך מאוחר יותר.

(2) בסופו יבוא:

"(ב) היתה בנסיבות האמורות בסעיף קטן (א) דרגת נכותו של הנכה ערב פטירתו 50% או יותר והיה אותה שעה נצרך, או שהיה ערב פטירתו בעל דרגת נכות מיוחדת כאמור בסעיף 7ב אף אם לא היה נצרך, ישולמו לבן זוגו, בתום התקופה הקבועה בסעיף קטן (א), תגמולים נשיעור המשתלם לבן זוג לפי סעיף 7 (ב) (1) או (2) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950, לפי הענין, כל עוד אין לבן הזוג הכנסה כדי מחיה כאמור באותו חוק וכל עוד היה ממשך להיות זכאי לתגמולים לפי החוק האמור אילו היה בן זוג של חייל שנספה במערכה כאמור באותו חוק.

(ג) סעיף קטן (ב) חל על בן זוג של נכה שנפטר אחרי כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976).

9. בסעיף 43 לחוק העיקרי, במקום "חייל משוחרר יקבל במשך התקופה שבין הגשת תביעתו לבין הכרתו כנכה" יבוא "היה לקצין התגמולים יסוד סביר להניח שהייל משוחרר יוכר כנכה, יורה שיקבל במשך התקופה שבין הגשת בקשתו לפי הפרק הששי לבין ההחלטה בה".

תיקון סעיף 43

10 (א) תחילתם של סעיפים 1, 2 ו-3 מיום י"ג בניסן תשל"ז (1 באפריל 1977), אולם לגבי התקופה שבין יום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) לבין י"ב בניסן תשל"ז (31 במרס 1977) יראו כאילו -

הוראות מעבר

- (1) בהגדרת "השכר הקובע" שבסעיף 1, במקום "י"ג" נאמר "י"ב";
- (2) בהגדרת "הדרגה הקובעת" שבסעיף 2, במקום "י"א" נאמר "י";
- (3) בסעיף 3, במקום "י"ז" נאמר "ט"ו".

(ב) זכות ערעור לפי סעיף 12 לחוק העיקרי תהיה נתונה רק לגבי החלטה של ועדה רפואית עליונה שניתנה לאחר תחילת חוק זה.

דברי הסבר

החייל המשוחרר כנכה, רואים את התגמולים כתשלום על חשבון התגמולים המגיעים לו מכוח סעיף 43; ואם לא הוכר כנכה, יהא חייב להחזיר את התגמולים ששולמו לו כאמור, בזמן ובתנאים שיקבע קצין התגמולים.

יוצא, איפוא, כי קצין התגמולים חייב כיום לשלם תגמולים, אף אם ברור לו כי לתביעתו של החייל המשוחרר סיכויים קלושים לקבל את אישורו.

מוצע להטיל על קצין התגמולים את החובה להורות על מתן טיפול רפואי ועל תשלום תגמולים, במשך התקופה שבין הגשת התביעה לבין הכרתו כנכה של החייל המשוחרר, רק אם יש לקצין התגמולים יסוד סביר להניח שהחייל המשוחרר יוכר כנכה.

(1976) או לאחריו, יהיה זכאי בתום 36 החדשים הקבועים בחוק, וכל עוד אין לו הכנסה כדי מחיה, לתגמול המשי" תלם לבן זוג לפי סעיף 7 (ב) (1) או (2) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"א-1950. כל ההגבלות החלות על בן זוג לפי אותו חוק בשל הפסקת התגמול במקרה של נישואים שניים, יחולו גם על בן זוג של נכה נצרך כאמור.

לפי סעיף 43 לחוק העיקרי, חייל משוחרר מקבל, במשך התקופה שבין הגשת תביעתו לבין הכרתו כנכה, טיפול רפואי על חשבון המדינה ותגמולים מכוח סעיף 43 לחוק.

התגמולים משתלמים לנכים המקבלים טיפול רפואי ועקב הטיפול אינם מסוגלים לעבוד; והיה אם הוכר

חוק העונשין (תיקון מס' 4), תשל"ח-1978

תחלת סעיף 13

1. במקום סעיף 13 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, יבוא:

קטינות
13. מי שלא מלאו לו 14 שנים, אינו בר אחריות פלילית; קטינים כאמור, המבצעים מעשים שאילולא גילם היו בגדר עבירות, יזכו לטיפול, להינוך ולשיקום במסגרות חינוכיות מתאימות כפי שייקבע בתקנות באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

דברי הסבר

בטחוננו, חוק השלטון מסכת של חוקים פליליים שהוחלו על קטינים בגיל 9 עד 12.

תמוה הדבר שגם בשנת 1971, כאשר חוקה הכנסת את חוק הנוער, לא הכניסה כל שינוי בהגדרת גיל האחריות ונשארה נאמנה לחוק הדרקוני של המנדט משנת 1936. יתר על כן, מפתיעה העובדה שלמרות שבשנת 1974 המליצה ועדת כץ על שינוי גיל האחריות הפלילית - לא התרחש כל שינוי בחוק, והדברים נשארו בקפא. אולם עד עצם היום הזה, למרות התרעות של מחנכים, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים ושופטי נוער במשך שמונה קדנציות של הכנסת.

כשמדובר בקטינים בגיל 9 עד 12, ברור הדבר ש-99% מכלל המקרים הם ילדים טעוני טיפוח. יתר על כן, קיימת קורליציה גבוהה ביותר, כמעט עד כדי זהות, בין המוצא העדתי לבין העבריינות המתגלה אצל ילדים אלה, ולפיכך יש סכנה שלא רק הפרט יצא גיוק מהורג אלא סעיף 13 אלא גם תוטבע סטיגמה עדתית רחבה יותר, העלולה לשים לאל את מיווג העדות במדינה, ואף לדחוק ולדחוף ילדים צעירים עמוק יותר אל תוך סטייתם. פגיעה חמורה כזאת בנפשם של ילדים שטרם גיבשו את אישיותם עלולה לפגוע קשות בהתפתחותם התקינה, וספק אם ניתן יהיה אי-פעם לשקמם ולשחררם מהחרדה שלתיכום גקלעו. למותר לציין, כי חברת הפשע המנוסה והכבדת יותר אורבת לנפשות הרכות התועות האלה ומגצלת אותן לשירותה בעולם הפשע.

התייחסות נכונה אל המניעים האמיתיים לכך שילדים כאלה סוטים מדרך הישר, תגלה עד מהרה כי הדבר נובע לא באשמתם אלא בשל העדר טיפוח מונע והולם במסגרת המערכת החינוכית. מוצע איפוא להעביר את הטיפול בהם למערכת החינוך היסודית של המדינה, מחוץ הנחה שהחינוך יהיה אישי ודיפרנציאלי בהתאם לצרכי כל מקרה ומקרה, בחינת "חונך לנוער על פי דרכו".

הוראות החוק בדבר גיל האחריות הפלילית נמצאות בתוקף זה 41 שנה. סעיף 13 לחוק העונשין שמוצע להחליפו, שאוב מסעיף 9 לפקודת החוק הפלילי, 1936. וזה נוסחו של סעיף 13:

13. (א) מי שלא מלאו לו תשע שנים אינו בר אחריות פלילית.

(ב) מי שלא מלאו לו שתיים עשרה שנים אינו בר אחריות פלילית למעשה או למחדלו, אלא אם הוכח שבשעת מעשה היה מסוגל לדעת שאסור לו לנהוג כפי שנהג.

בשנת 1937 גיגש השלטון המנדטורי להקמת מגוון רשמי, ממשלתי, של קציני מבחן מקרב אנשי הארץ, יהודים וערבים, לטיפול בצעירים בלבד, ופרסם את פקודת הצעירים הצעירים, 1937. עוד 34 שנים עברו עד שחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפוח), תשל"א-1971 (להלן - חוק הנוער), קיבל תוקף.

הפקודה משנת 1937 לא הגדירה את גיל האחריות הפלילית, אלא הסתמכה על סעיף 9 לפקודת החוק הפלילי, 1936. גם חוק הנוער אינו מגדיר את גיל האחריות הפלילית וממשיך להסתמך על פקודת החוק הפלילי, 1936, שנתגלגלה להיות חלק מחוק העונשין, תשל"ז-1977.

המניע של השלטון המנדטורי, בהגדירו את גיל האחריות הפלילית כפי שהגדיר, היה נעוץ בכך שהוא הבחין כפי הנראה בצפוי לו מפני אלמנטים העלולים לסכן את קיומו, וזאת על רקע מאורעות 1936 שהעמידו את השלטון המנדטורי בחרדה מפני הבאות.

כדי למנוע בהקדם ובעוד מועד התפתחותם של גורמי מים "מסוכנים" אלה, שנראו לפי תפיסתו כעתודה מאיימת העתידה להתפתח לכדי מהתרות המסכנות את

1 ס"ח תשל"ז, עמ' 226; תשל"ח, עמ' 50, עמ' 53; ה"ח 1323, תשל"ח, עמ' 87.

מתפרסמות כזה מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט הצעות חוק של חברת הכנסת :

חוק יום הזכרון לשואה ולגבורה (תיקון מס' 2), תשל"ח-1978

- החלפת סעיף 2א
1. במקום סעיף 2א לחוק יום הזכרון לשואה ולגבורה, תשי"ט-1959, יבוא:
"עינוגים ובתי קפה
2א. ביום הזכרון לא יקיימו עינוגים ציבוריים ובערב יום הזכרון יהיו גם בתי הקפה סגורים."
קפה

חוק יום הזכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא הגנה לישראל (תיקון), תשל"ח-1978

- תיקון סעיף 4
1. בסעיף 4 (א) לחוק יום הזכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא הגנה לישראל, תשכ"ג-1963, במקום "בערב יום הזכרון" יבוא "ביום הזכרון".
2.

דברי הסבר

היהדות מכחיגה בין אבל של היחיד ואבלם של הרבים. אבלו של היחיד מגמתו להשכיח ולהתנחם ומשום כך תהליך האבל הולך מן החמור אל הקל (ימי השבעה, השלושים, י"ב חודש, אחת לשנה). לא כן אבל לאומי: מגמתו חינוכית-חברתית - לזכור ולא לשכוח, ולכן התהליך הפוך. כך זכירת החורבן-ראשיתה י"ז בתמו, ההמשך - מגבלות של שלושה שבועות ותשעת הימים; והסיום - ט' באב, על חומרתו וקדרותו, אינו נותן הקלה ושכחה אלא מתוך הדגשת הזכירה.

נכון כי אזרחים בעלי רגישות והכנה לא ילכו לבלות בימי הזכרון בבתי השעשועים, גם אם הם פתוחים; אבל תיקונו של החוק בא גם לבטא השתתפות והזדהות עם ציבור המתאבלים וחלוקת כבוד לאלה שאינם, כבוד שכולגו חבים להם, ויתירה מזו - להבטיח את כבודו של העם הזוכר.

בסעיף 2א לחוק יום הזכרון לשואה ולגבורה נקבע כי "בערב יום הזכרון יהיו בתי השעשועים ובתי הקפה סגורים". מוצע לקבוע כי ביום הזכרון לשואה ולגבורה, בכולו ולא רק בערב, לא יקיימו עינוגים ציבוריים.

בסעיף 4 (א) לחוק יום הזכרון לחללי מלחמת הקוממיות וצבא הגנה לישראל יבוא "ביום הזכרון לא יקיימו עינוגים ציבוריים". מוצע כי איסור זה על קיום עינוגים ציבוריים יחול ביום הזכרון כולו ולא רק בערב.

תיקוני חוק אלה באים לא כדי להוסיף אבל או להאריך ימי אבל, אלא למנוע קיטוב הגובל עם חילול האבל. לא יתכן מצב שבו מצד אחד נחונים אזרחי ישראל בזכרון של צער על אובדן היקרים ומצד שני ישתקפו ריחוק ואדישות בבילוי בתי קפה וקולנוע.

לא מדובר באבל פרטי. הנסועים נסועו באופן אישי, אבל קרבנות השואה ומערכות ישראל הם של העם, למען העם הם נפלו.

חברת הכנסת שרה שרון-קטן

1 ס"ח תשי"ט, עמ' 112; תשכ"א, עמ' 78.

2 ס"ח תשכ"ג, עמ' 72.